

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

תוכן

- א. הלכה כרבי יוסי ... שאם עבר ועבד עבודתו כשרה ... שאם מת ראשון שחוזר לעבודתו.....1
- ב. הוה ליה שני בתים ורחמנא אמר וכפר בעדו ובעד ביתו ולא בעד שני בתים דהדר מגרש לה.....2
- ג. הרי זה גיטיך על מנת שלא תשתי יין כל ימי חיי וחייכי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני הרי זה כריתות.....2
- ד. שתי יבמות הבאות מבית אחד ... לרבות את הארוסה.....2
- ה. כהן גדול מקריב אונן, ואינו אוכל ... היה עומד ומקריב על גבי המזבח ושמע שמת לו מת ... יגמור.....3

דף יג.

א. הלכה כרבי יוסי ... שאם עבר ועבד עבודתו כשרה ... שאם מת ראשון שחוזר לעבודתו

כהן גדול שנפסל ביום הכיפורים ועבד השני שתוקן במקומו, תחתיו. משעבר יום הכפורים¹ ויצא מפסלותו, הרי הראשון חוזר לעבודתו, והשני עובר כדי שלא תהיה איבה², ואינו יכול לשמש אפילו ככהן הדיוט³, וכל מצות כהונה גדולה עליו אלא שאינו עובד ככהן גדול, ואם עבד בשמונה בגדים ככהן גדול⁴ עבודתו כשירה, אך אם עבד ככהן הדיוט עבודתו פסולה⁵, ואם מת הראשון זה השני מתמנה תחתיו.

¹ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק א הלכה ג

² דוודאי מדינא הוא כה"ג דא"א להורידו מכהונה גדולה דמעלין בקדש ולא מורדין, אלא דמשום קנאה ואיבה של הכה"ג הקודם אין מניחין אותו לעבוד, וממילא שאינו עובד כלל דככהן הדיוט אסור וככה"ג אין מניחין אותו. ערוך השולחן העתיד הלכות עבודת יום הכיפורים סימן קנח סעיף יב

³ כס"מ שם

⁴ לכאורה יש לומר דהיינו אם עבר ועבד בשמונה בגדים ככה"ג לפי שמדאורייתא ראוי להיות כה"ג ורק מפני איבה דחאוהו, אבל אם עבד ככהן הדיוט פסול דהו"ל מהוסר בגדים וכן ראיתי להקרבן העדה ביומא ובמגילה שם אבל י"ל קצת לפי מש"כ התוספות שם דכה"ג נתמנה בפה ומסתלק בפה י"ל דמדאורייתא אין נעשה כה"ג גמור ולכן אם עבד בדיעבד ככהן הדיוט כשר, אך באמת זה אינו דהא מטעם דמעלין בקדש ולא מורדין א"כ מדאורייתא אינו ככהן הדיוט, וק"ל ופשוט. הר המוריה שם

⁵ ועיין חסד לאברהם דס"ל דדעת תוס' בסוגיין איכפא דאם עבר ועבד עבודתו כשירה היינו אם עבד בארבעה ככהן הדיוט הואיל דנתמנה בפה וכבר נסתלק בפה וירד מגדולתו דינו ככהן הדיוט, וכשעבד בשמונה ככה"ג דהו"ל מיותר בגדים דהואיל ונסתלק בפה דינו ככהן הדיוט ולכן עבודתו פסולה.

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

ומטעם זה פרנס הממונה על הצבור ועבר מחמת אונס, כשיעבור האונס חוזר לשררותו⁶. ואין ליתן לשני שום חלק בפרנסות משום איבה דראשון⁷ אך נוהגין בו מקצת כבוד⁸.

ב. הוה ליה שני בתים ורחמנא אמר וכפר בעדו ובעד ביתו ולא בעד שני בתים דהדר מגרש לה

כהן גדול אינו נושא שתי נשים⁹. ואם נשא שתים אינו יכול לעבוד ביום צום הכפורים עד שיגרש לאחת.

ג. הרי זה גיטיך על מנת שלא תשתי יין כל ימי חיי וחייכי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני הרי זה כריתות

יבואר אי"ה במסכת גיטין דף פג: שהמגרש צריך שתהיה אשתו כרותה ממנו לגמרי ולא קשורה אליו בתנאי, ולכן הרי זה¹⁰ גיטיך על מנת שלא תשתי יין כל ימי חייכי אינו גט שאין זה כריתות, כל ימי חיי או כל ימי חיי פלוני הרי זה גט שהרי כרת בינו לבינה ולא תשאר לו עליה רשות כשימות אותו פלוני.

דף יג:

ד. שתי יבמות הבאות מבית אחד ... לרבות את הארוסה

יבואר בעזה"ת במסכת יבמות דף מג: שמי שהיו לו נשים רבות ומת ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת את השאר, ואינו מיבם לשתים שני (דברים כ"ה ט) אשר לא יבנה את בית אחיו בית אחד הוא בונה ואינו בונה שני בתים, וכן אם היו לו אחים רבים אחד מהן חולץ או מיבם לאחת מן היבמות ויתרו שאר הצרות.

וכן יבואר בעזה"ת במקומות רבים במסכת יבמות שמצות עשה מן התורה שייבם אדם אשת אחיו מאביו בין מן הנשואין בין מן האירוסין אם מת בלא

⁶ תוד"ה הלכה כאן ומובא במג"א קנג ס"ק מט

⁷ מ"ב שם ס"ק קטו

⁸ עיין שו"ת שו"מ מ"ת ג לא

⁹ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ה הלכה י וכ"כ רבינו בפ"ה מא"ב ולמד כן מקרא דאשה אחת ולא שתים וראב"ד השיג על רבינו בזה ומקשה עליו ומקרא דכתיב בדברי הימים וישא לו יהודע נשים שתים והרב המגיד הליץ בעד רבינו וכתב מהיכן למד רבינו כן

¹⁰ רמב"ם הלכות גירושין פרק ה הלכה י

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

זרע שני' (דברים כ"ה ה) ובן אין לו יבמה יבוא עליה, ומן התורה אינו צריך לקדש יבמתו שזו אשתו היא שהקנו לו מן השמים אלא יבוא עליה וכתובתה על נכסי בעלה שמת¹¹.

ה. כהן גדול מקריב אונן, ואינו אוכל... היה עומד ומקריב על גבי המזבח ושמע שמת לו מת... יגמור

כהן¹² גדול עובר כשהוא אונן שנאמר "ומן המקדש לא יצא ולא יחלל" כלומר ישב ויעבוד עבודה שהיה עוסק בה ואינה מתחללת. אך אינו מתחיל בעבודה אם הוא אונן¹³.

י"א שאם כבר העבודה בידו אף שלא התחיל בה יגמרנה, ורק אם לא היתה בידו עבודה לא יקחנה מחדש, וכגון שאם לקח המזרק לקבל הדם אף שעדיין לא התחיל לקבל יגמור, אבל לעולם אם לא לקח המזרק אינו יכול לקבל הדם¹⁴.

ואף על פי שכהן גדול עובר אונן, אסור לאכול בקדשים שנאמר "ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה'", וכן אינו חולק לאכול בערב.

¹¹ רמב"ם הלכות יבום וחליצה פרק א הלכה א

¹² רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ב הלכה ו, ט

¹³ משנה למלך שם ו ועיי"ש שכתב שאיסורו מדרבנן גזירה אטו אכילה

¹⁴ משנה למלך שם בדעת תוס וכתב שאפשר שהוא אף דעת הרמב"ם